

ORHAN VELİ
Bütün Şiirleri





ORHAN VELİ
BÜTÜN ŞİİRLERİ

Can Modern

Bütün Şiirleri, Orhan Veli

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Can Yayınları'nda 1. - 8. basım: 1982-1984

11. basım: Ağustos 2023, İstanbul

Bu kitabın 11. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Dizi editör: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve

Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-4880-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ORHAN VELİ
BÜTÜN ŞİİRLERİ

ŞİİR

♥can

Orhan Veli'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bütün Öyküleri, 2021

Bütün Yazıları, 2021

ORHAN VELİ, tam adıyla Orhan Veli Kanık, 13 Nisan 1914'te İstanbul, Beykoz'da doğdu. 1921'de Galatasaray Lisesi'ne başladı ama babası Mehmet Veli Kanık'ın Cumhurbaşkanlığı Bando Şefliği'ne atanması ve ailenin Ankara'ya taşınmasıyla öğrenimine orada devam etti. Garip akımının diğer iki üyesi olacak Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le Ankara'da lise yıllarında dost oldu. Beraber *Sesimiz* dergisini çıkarmaya başladılar. Öğrenimini İstanbul Üniversitesi'nin Felsefe Bölümü'nde sürdüren Orhan Veli, 1936'da eğitimini yarım bırakarak Ankara'ya döndü ve PTT Genel Müdürlüğü Telgraf İşleri'nde memurluk yaptı. İlk şiirleri de bu yıllarda Nahit Sırrı Örik'in teşviğiyle *Varlık*'ta ve diğer kültür sanat dergilerinde müstear adla yayımlandı. 1941'de Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le çıkardıkları *Garip*'le şiirde Birinci Yeni akımını başlattı. *Vazgeçmediğim* (1945), *Destan Gibi* (1946), *Yenisi* (1947) kitaplarını yayımladı. 1949'da *Karşı* adlı şiir kitabını, savaş sonrası dönemin zor şartları yüzünden yayın ömrü uzun olmamış *Yaprak* dergisini çıkardı. Sosyal, siyasi ve kültürel konularda yankı uyandıran yazılar kaleme almış, Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le Nâzım Hikmet'in mahkûmiyetini protesto etmek için üç gün açlık grevi yapmaları o dönem çok konuşulmuştur. Orhan Veli, kapatılmamış bir belediye çukuruna düşerek başından hafifçe yaralandı ve dört gün sonra beyin kanamasından öldü. Lisedeki edebiyat hocası Ahmet Hamdi Tanpınar'ın tarifıyla "şiirimize tatlı anlaşmazlığı ve lezzeti getiren zekâ" olan Orhan Veli, Aşiyân Mezarlığı'nda dostlarının yaptırdığı bir mezarla defnedildi. Yürüme mesafesindeki heykeli halen Boğaziçi'ni seyretmektedir.

İçindekiler

Yayıncının Notu	15
Birkaç Söz	17

KİTAPLARINA GİRMEYEN ŞİİRLER

İLK ŞİİRLER - Eski Biçimli Olanlar

Gün Doğuyor	23
Oaristys	24
Ebabil	25
Düşüncelerimin Başucunda	26
Eldorado	27
Buğday	28
Ave Maria	30
Kurt	31
Zeval.....	32
Odamda.....	33
Son Türkü	35
Ehram.....	36
Dar Kapı.....	38
Açsam Rüzgâra	39
Masal	41

Uyku.....	41
Tübâ	42
Ekmek	42
Uzun Bir İstirabın Sonunda ve Bir Saadet Ânında Gelecek Ölümün Türküsü	43
Güneş	44
Helene İçin	45
Ölümden Sonra Neşelenmek İçin Lied	46
İhtiyarlık.....	47
Haber	48
Mahallemdeki Akşamlar İçin.....	49
Seyahat.....	50
Efsâne	51
Cânân	51
Rubai	52
Şarkı	52
Şarkı	52

İLK ŞİİRLER - Yeni Biçimli Olanlar

Pazar Akşamları	55
Hoy Lu-Lu.....	55
Yokuş	56
Yolculuk	56
Yaşıyor musun?.....	56
Sicilyalı Balıkçı.....	57
Ağaç	57
Deniz.....	58
Saka Kuşu	58
Asfalt Üzerine Şiirler	59
Edith Alméra	60
Ağacım	61

Mahzun Durmak	61
Meyhane	62
İnsanlar	62
Şaheserim	63
Seyahat	63
Seyahat Üstüne Şiirler	64
Sabah	64
Bebek Suite'i	65
Montör Sabri	67
İş Olsun Diye	67
Bir Şehri Bırakmak	68
Oktay'a Mektuplar	69
İntihar	70
Sokakta Giderken	70
Yatağım	70
Quantitatif	71
Ali Rıza ile Ahmed'in Hikâyesi	71
İçkiye Benzer Bir Şey	71
Küçük Bir Kalp	72
Mangal	72
Üstüne	73
Şehir Haricinde	73
Hayat Böyle Zaten	74
Rönesans	74
Karanfil	75
Lakırdılarım	75
Bizim Gibi	76
Tereyağı	76
Veda	77
Gangster	78
Tenezzüh	78

Ben Orhan Veli.....	79
Hardalname.....	80
Manzara.....	81
Resimler.....	81
Kuş ve Bulut.....	81
Beyaz Maşlahlı Hanım.....	82
Çok Şükür.....	82
Fena Çocuk.....	82
Bayrak.....	83
Hay-Kay.....	84

GARİP

<i>Garip</i> İçin.....	87
<i>Garip</i>	91

NETİCE

Robenson.....	108
Rüya.....	108
İnsanlar.....	109
Bayram.....	109
Hicret.....	110
Hicret.....	110
Sol Elim.....	111
Gölgem.....	111
Gözlerim.....	111
Dağ Başı.....	112
Şoförün Karısı.....	112
Dedikodu.....	113
Kitabe-i Seng-i Mezar I.....	114
Kitabe-i Seng-i Mezar II.....	114
Kitabe-i Seng-i Mezar III.....	115

Derdim Başka	116
?	116
Harbe Giden	117
Baş ağrısı	117
Sabaha Kadar	118
İstanbul İçin	119
Ne Kadar Güzel	120
Sevdaya mı Tutuldum?	120
Gemilerim	121
Güzel Havalar	121
Karmakarışık	122
Illusion	122
Anlatamıyorum	123
Kızılıcık	123
Eski Karım	124
Kuşlar Yalan Söyler	124
Festival	125
Kaside	125
Efkârlarımla	126
Söz	126

VAZGEÇEMEDİĞİM

Bir Roman Kahramanı	130
Sakal	130
Yolculuk	131
Tren Sesi	131
İstanbul Türküsü	132
Değil	133
Giderayak	133
Keşan	134

Misafir	134
Eskiler Alıyorum	135

DESTAN GİBİ

Yol Türküleri	139
---------------------	-----

YENİSİ

Tahattur	147
Altın Dışlim	147
Bir İş Var	148
Şanlı Şiir	148
İçinde	149
Cımbızlı Şiir	149
Kumrulu Şiir	149
Sereserpe	150
Ah Neydi Benim Gençliğim!	150
Denizi Özleyenler İçin	151
Kapalı Çarşı	152
Ölüme Yakın	153
Zilli Şiir	154
Pırpırlı Şiir	154
Ek	155
Altındağ	155
Sucunun Türküsü	157

KARŞI

Gün Olur	161
Sizin İçin	162
İstanbul' u Dinliyorum	163
Hürriyete Doğru	165
Galata Köprüsü	166

Karşı	167
Dalgacı Mahmut	168
Baharın İlk Sabahları	169
Yalnızlık Şiiri	169
Ayrılış	170
İçerde	170
Bir Duyuma da Gör	170
Bedava	171
Vatan İçin	171
Ahmetler	171
Pireli Şiir	173

SON ŞİİRLER

Dalga	177
Kuyruklu Şiir	179
Cevap	179
Rahat	180
Birdenbire	180
Macera	181
Deniz Kızı	182
Gelirli Şiir	183
Delikli Şiir	183
Yaşamak	184
Aşk Resmigeçiti	185

ORHAN VELİ'NİN *GARİP* İÇİN YAZDIĞI İKİ ÖNSÖZ (Özgün Metinler)

<i>Garip</i> İçin	191
<i>Garip</i>	195

Yayıncının Notu

Orhan Veli'nin *Bütün Şiirleri*, Can Yayınları tarafından 1982 yılında yayımlanmıştı. Bu baskıda Orhan Veli'nin tüm şiirlerinin yanı sıra Asım Bezirci'nin metodolojisini açıkladığı bir önsöz ile kurucumuz Erdal Öz'ün şairin ailesinin onayını alarak dilini sadeleştirdiği ve güncellediği “*Garip*” ve “*Garip İçin*” önsözleri bulunuyordu. Yeni baskımızda onların da emeklerini yaşatmak için bu sıralamaya, verilen dipnotlara ve mizanpaja olabildiğince sadık kaldık. 1982 baskısında olduğu gibi, Orhan Veli'nin *Garip* için yazdığı iki önsözün özgün metinlerini yine kitabın sonuna ekledik.

Birkaç Söz

Orhan Veli'nin şiirlerini derleyip düzenlemeyi ben istedim. Bilgi Yayınevi dileğimi anlayışla karşılayınca sevindim. Çünkü, nicedir kaygılanıp duruyordum: Varlık Yayınevi'nin çıkardığı *Orhan Veli: Bütün Şiirleri* adlı derlemede bence birtakım önemli eksikler, dizgi yanlışları vardı. Üstelik, "İlk Şiirler" kesimindeki örnekler de iyi düzenlenmemişti: Birinci bölüme alınması gereken bazı şiirler ikinci bölüme konulmuştu, şiirlerin sıralanışında yazılış ya da yayımlanış tarihine dikkat edilmemişti.

Bunları Orhan Veli üzerine bir inceleme¹ hazırlarken görmüştüm. Ardından, gidip yayıncıyı uyarmaya uğraşmıştım. Olumlu bir sonuç alamayınca, gözlemlerimi bir de yazıyla² açıklamıştım. Rastladığım eksikleri, yanlışları, düzensizlikleri yeniden belirtmiştim.

*

Aradan yıllar geçti. Öyleyken, durumda bir değişme olmadı.³

Elinizdeki bu kitapta söz konusu kusurların önlenmesine çalışılmıştır. Bunun için şu işler yapılmıştır:

1. Asım Bezirci, *Orhan Veli*, 1967, 1962.
2. Asım Bezirci, *Orhan Veli'nin Yazdıkları, Papirüs*, Haziran 1967.
3. Yazık ki, daha sonra yapılan Bilgi Yayınları basımında da –uyarılarımla– yanlışlar azaldı, ama Memet Fuat'ın eleştirilerine karşın, büsbütün ortadan kalkmadı.

– Orhan Veli'nin basılmış ya da basılmamış bütün şiirleri bir araya getirilmiştir. Başa şairin kitaplarına girmeyen şiirleri, sona da yayımlanmış eserleri ve son şiirleri konulmuştur.

– Derlemeye *Vazgeçemediğim*, *Destan Gibi*, *Yenisi*, *Karşı* adlı eserlerin ilk ve *Garip*'in ikinci basımı temel alınmıştır. *Garip*'in ikinci basımına Orhan Veli'nin koyduğu önsözler de kitaba eklenmiştir. (Bu önsözler Varlık Yayınevi basımında yoktur.)

– Kitaplara girmeyen şiirler iki ana kesime ayrılmıştır: İlk şiirler, son şiirler. Birinci kesimdeki şiirler de “eski biçimli olanlar” ve “yeni biçimli olanlar” diye iki bölümde toplanmıştır.

Bu şiirlerden şairin sağlığında yayımlananlar ilk basımlarıyla karşılaştırılmış, eksikleri ve yanlışları giderilmiştir. Hiç basılmayanlar ile şairin ölümünden sonra yayımlananlar ise Orhan Veli'nin eski yazıyla tuttuğu şiir defterindeki asıllarıyla denetlenmiştir.

– Kitaplara girmeyen şiirlerden her birinin altına yazıldığı ay ve yıl ile ilk yayın organının adı ve tarihi konulmuştur. Şiirler buna göre sıralanmıştır.

– Orhan Veli'nin eserlerine aldığı şiirlerin altlarına da yazılış ve yayımlanış tarihleriyle basıldığı dergi ya da gazetenin adının konulması yararlı görülmüştür. Şiirlerin derlenişinde, genellikle, bugünkü yazım kurallarına uyulmuştur.

– “Kitaplarına girmeyen şiirler” kesimindeki örneklerden “Efsane”, “Canan”, “Şarkı I”, “Şarkı II”, “İhtiyarlık”, “Seyahat”, “Sicilyalı Balıkçı”, “Şaheserim”, “Bebek Suite'i”, “Bir Şehri Bırakmak”, “Bayrak”, “Lakırdılarım”, “Resimler”, “Manzara”, “Ben Orhan Veli”, “Küçük Bir Kalp”, “Hay-Kay” adını taşıyanlar Varlık Yayınevi'nin *Bütün Şiirleri*'nde bulunmamaktadır. İlk kez burada hepsi birlikte sunulmaktadır.

Böylece, sanıyorum ki, Orhan Veli'nin “bütün şiirleri” gerçekten bir araya getirilmiş olmaktadır.

Bunun sağlanması yolunda verdikleri belgelerle bana büyük yardımlarda bulunan, şairin yakın arkadaşı Nahit Hanım ile kız kardeşi Füzuran Yolyapan'a teşekkür borçluyum.

Asım Bezirci

KİTAPLARINA GİRMEYEN
ŞİİRLER

İLK ŞİİRLER
Eski Biçimli Olanlar

GÜN DOĞUYOR

Dili çözüyor gecelerin.
Gölgeler kaçışıyor derine.
Alıp sihrini bilmecelerin:
Gün doğuyor şehrin üzerine.

Korkarak şekl'alıyor bacalar,
Gün doğuyor şehrin üzerine.
Bakıyorlar günün gözlerine
Gözleri uykulu atmacalar.

Sallayarak dallarını kavak
Yükseliyor her günkü yerine,
Gün doğuyor şehrin üzerine.
Mavi bir ışıkla ağararak.

Gün doğuyor şehrin üzerine,
Renk renk hacimle doluyor her yer.
Dalıyor dağınık yüzlü evler
Hâlâ yanan sokak fenerine.

Toprak kımıldıyor yavaş yavaş,
Gün doğuyor şehrin üzerine;
Bembeyaz gece çiçeklerine
Sabahla düşüyor bir damla yaş.

Ve bir deniz hücumu halinde
Gün doğuyor şehrin üzerinde.

(Nisan 1936/*Varlık*, 15.3.1937)

OARISTYS

In memoriam

Ey hâtırası içimde yemin kadar büyük,
Ey bahçesinin hoş günlere açık kapısı
Hâlâ rüyalarımın giren ilk göz ağrısı,
Çocuk alınlarda duyulan sıcak öpücük.

Ey sevgi dalımda ilk çiçek açan tomurcuk.
Kanımın akışını yenileştiren damar.
Gül rengi ışıkları sevda dolu akşamlar,
İçime yeni bir fecir gibi dolan çocuk.

Ey tahta perdenin üzerinden aşan hatmi
Ve havaları seslerimizle dolu bahar,
Koştuğumuz yollar, oynadığımız sular.
Kâğıttan teknesinde sevinç taşıyan gemi.

Duyup karşı minarede okunan yatsıyı
Yatağıma sıcaklığını getiren rüya.
Denizlerinde onunla yaşadığım dünya
Ve ey ufku beyaz cennetlere giden kıyı.

Ah! Birçok şeyler hatırlatan erik ağacı
Ve o ilk yolculukla başlayan hasret, zindan;
Atları çingiraklı arabanın ardından
Beyaz, keten mendilimde sallanan ilk acı.

(Haziran 1936/*Varlık*, 1.12.1936)



Yayan dolaşırım,
Mütenekkiren seyahat ederim.
Oktay Rifat'la Melih Cevdet'tir
En yakın arkadaşlarım.
Bir de sevgilim vardır pek muteber;
İsmi söyleyemem,
Edebiyat tarihçisi bulsun.

Modern şiire güncel bir ifade kazandırmak için yola çıkan, bir kırılım niteliğindeki Garip akımının kurucusu, bir garip Orhan Veli. Süleyman Efendilerin, Yüksekaldırım'daki Melâhatlerin, her gece şehrin sakinleri uyanmadan gökyüzünü boyayan Dalgacı Mahmutların "mısrar-ı meşhurunun mübdii", bir garip Orhan Veli. "Cep delik cepken delik" dolaştığı İstanbul çarşılarının, lokantalarının ve sokaklarının dilini "şairanenin aleyhinde" şiire getirmiş, bir garip Orhan Veli.

Orhan Veli'nin *Bütün Şiirleri*, Can Yayınları'nda yayımlanan derlemeden yola çıkılarak hazırlanmış bir baskıyla, Erdal Öz'ün güncellediği *Garip* önsözleriyle bir kez daha okurla buluşuyor.

